

Moties Congres 112

Algemeen Organisatorische Moties
en Politieke Moties

The logo for the Dutch political party D66, consisting of a green square with the white text 'D66' inside.

D66

AOM112.01

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Sociaal-Liberalisme in het D66 verkiezingsprogramma

Indiener:

thema-afd Sociaal-Liberalisme

Woordvoerder:

Emiel Althuis

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- D66 zich laat inspireren door het Sociaal Liberalisme;
- op de allerlaatste pagina van het verkiezingsprogramma het Sociaal Liberalisme als inspiratiebron genoemd wordt;
- verder in het hele verkiezingsprogramma nergens wordt gerefereerd aan het Sociaal Liberalisme;

overwegende dat:

- het Sociaal Liberalisme een aansprekende kapstok is voor onze standpunten en visie;
- het Sociaal Liberalisme een politieke filosofie is waarmee D66 zich onderscheid van andere politieke partijen in Nederland;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- om het Sociaal Liberalisme als onze inspiratiebron meer prominent te benoemen in ons verkiezingsprogramma en andere externe uitingen van onze partij;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het sociaal-liberalisme als politieke stroming is een belangrijke inspiratiebron geweest voor het voorliggende concept-verkiezingsprogramma. Dit is geborgd door door de betrokkenheid van de Mr. Hans van Mierlo Stichting en talloze discussies met de programmacommissie over de fundamentele keuzes die in dit programma zijn gemaakt. De reden om niet overal bij te zetten op welk politiek gedachtegoed een plan is gebaseerd, heeft vooral te maken met de wens een leesbaar programma te schrijven. Vandaar dat is gekozen voor de mogelijkheid om te verwijzen naar een online mogelijkheid om meer te lezen over ons politiek gedachtegoed.

AOM112.02   Algemeen Organisatorische Motie   **Pre-advies: Ontraden**

Titel motie: **Laat iedereen vrij en niemand vallen**

Indiener: Emiel Althuis

Woordvoerder: Jan Maarten Fernig

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- het motto van D66 voor de campagne voor de Tweede Kamer verkiezingen is: “Laat iedereen vrij, maar niemand vallen”;

overwegende dat:

- het voegwoord “maar” in dit motto een tegenstelling impliceert, namelijk dat het “iederen vrij laten” zal leiden tot het vaker “vallen” van mensen, die vervolgens opgevangen moeten worden;
- vanuit deze visie individuele vrijheid onlosmakelijk is verbonden aan het niet laten vallen van mensen en dat wordt benadrukt door het voegwoord “en” in plaats van “maar” te gebruiken in ons motto;
- vanuit deze visie mensen beter voor zichzelf kunnen zorgen en dus minder vaak opgevangen moeten worden;
- vanuit onze sociaal-liberale visie de mens een sociaal wezen is voor wie individuele vrijheid enkel in verbondenheid met medemensen betekenis heeft;
- vanuit onze sociaal-liberale visie meer individuele vrijheid, mensen juist beter in staat zal stellen zich te ontplooien, hetgeen bijdraagt aan kansengelijkheid en algehele voorspoed;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- het huidige motto “Laat iedereen vrij, maar niemand vallen” in alle uitingen van D66 te vervangen door “Laat iedereen vrij en niemand vallen”;;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De campagne volgt de titel van het verkiezingsprogramma. Wij vinden het juist goed dat hierin één lijn wordt gevolgd en houden graag aan deze lijn vast. De 'maar' is overigens een bewuste woordkeuze: in tegenstelling tot het kille klassiek-liberalisme waarin individuele vrijheid voor alles gaat, hechten sociaal-liberalen aan een liberalisme dat oog heeft voor wat werkelijke vrijheid vraagt. Dat vereist een actieve overheid in de samenleving, waarin individuele (negatieve) vrijheid kan worden ingeperkt door de wens iedereen mee te nemen.

Reactie op advies van indiener:

Eens met het LB dat één lijn wordt gevolgd en daarom verzoeken wij overal het voegwoord "en" te gebruiken in ons motto. Ook eens met het LB wat betreft het onderscheid tussen klassiek-liberalisme en sociaal-liberalisme, maar dat is hier niet aan de orde.

Het is niet effectief en je maakt jezelf ondergeschikt als je in je motto opneemt wat jou onderscheid van een andere politieke stroming. Je motto hoort kort, duidelijk en aansprekend aan te geven waar je zelf voor staat. Het sociaal-liberalisme is een unieke onderscheidende politieke visie, waar het vrijheidsideaal en een sociale insteek onlosmakelijk zijn verbonden.

AOM112.03

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Elk D66 congres programmeert in de plenaire sessie een Europees onderwerp.**

Indiener: thema-afd Europa

Woordvoerder: Susanne Caarls

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- D66 in de Tweede Kamer en in het nieuwe Tweede Kamer verkiezingsprogramma ruim inzet op Europees beleid;
- de programmering van D66 congressen een aantal vaste onderwerpen kent;
- de programmering van Europese onderwerpen op dit moment geen vast onderdeel is;
- Europese onderwerpen bijna dagelijks de Nederlandse politiek beïnvloeden;

overwegende dat:

- D66 zich uitdrukkelijk wil profileren als pro-Europese partij;
- kennis, inzicht en overzicht van Europese onderwerpen binnen (de Nederlandse samenleving en) D66 te wensen over laat;
- kennis, inzicht en overzicht van Europese onderwerpen binnen (de Nederlandse samenleving en) D66 voorziet in een brede behoefte;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- vanaf het eerstvolgende D66 Congres in het plenaire programma een vast onderdeel met een Europees onderwerp te programmeren; en gaat over tot de orde van de dag;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Sympathiek voorstel; heel vaak zit er ook al een Europees onderdeel in het programma. Wij vinden het echter te ver gaan om dit vast te leggen, dat grijpt te ver in op de vrijheid van de congresprogrammering.

Reactie op advies van indiener:

Congres 112 - Besluitvorming - Moties Congres 112

D66 is de enige politiek partij die zich sterk uitspreekt voor Europa omdat de uitdagingen waar we voor staan veelal grensoverschrijdend zijn, van klimaat en migratie tot veiligheid en handel (zie ook onze richtingwijzer Denk en handel internationaal). Om deze uitdagingen van nu en in de toekomst aan te kunnen is het van belang dat het Europees perspectief continue breed wordt belicht. Het congres biedt een uitgelezen kans om de Europese kant van het verhaal te laten horen en er een impuls aan te geven.

AOM112.04

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Diversiteit, gelijkwaardig integriteit

Indiener:

Jakob Goedhart Borgesius

Woordvoerder:

Jakob Goedhart Borgesius

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- (sociaal-)liberalen streven naar vrijheid, gelijkwaardigheid en (broederschap/)burgerschap;
- Diversiteit o.a. belangrijk is voor de verbindingen tussen kiezer en gekozen;
- integriteit essentieel is voor het vertrouwen van de mensen in de politiek;

overwegende dat:

- de indiener van mening is dat het congres de opvattingen van prof. Van Eijbergen, in zijn oratie als hoogleraar en toelichting daarop, ter harte neemt en nader wil onderzoeken hoe wij hieruit gezamenlijk groeien;
- het daarbij vooral draait om de vraag hoe het bestuur van een integer bedrijf er uitziet, daarbij verwijzend naar het citaat: „Meer diversiteit is goed; jong, oud, man, vrouw, seksuele voorkeur, afkomst. Dat zorgt voor meer checks and balances, en er is meer ruimte voor afwijkende meningen. Het grootste risico op integriteitsschendingen heb je met een homogeen, geïsoleerd team. Ik werkte voor een grote retailorganisatie waar heel veel mis was. Verkeerd inkopen, verkeerd geïnformeerd over kinderarbeid. Toen is het team veel diverser gemaakt, ook in hogere functies. Dat hielp. Je moet wel iedereen een gelijkwaardige positie in een bestuur geven, anders gaat die ene afwijkende binnen no time de anderen nadoen.” (<https://www.nrc.nl/nieuws/2019/04/11/grootste-risico-op-integriteitsschendingen-heb-je-met-homogeen-team-a3956610>);
- inclusieve vacaturecommunicatie een belangrijke rol kan spelen bij meer integriteit;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- een handleiding op te stellen, waardoor de partij inclusief gedrag bevordert en een voorbeeld-vacaturetekst opstelt voor alle functies binnen de partij en de kennis daarover deelt;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- in alle opleidingen van de partij specifiek aandacht te besteden aan integriteit en de samenhang tussen diversiteit en goede besluitvorming, waaronder het nemen van integere besluiten;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Er wordt momenteel al gewerkt aan “handleiding inclusiviteit” voor besturen, die eind januari / begin februari gereed is. Het bestuur neemt deze motie graag mee in dit proces. Daarnaast is integriteit inderdaad een belangrijk onderdeel bij trainingen, het bestuur zegt toe hier invulling aan te geven in het trainingsprogramma.

AOM112.05   Algemeen Organisatorische Motie   **Pre-advies:** Overnemen

Titel motie: **OPEN PARTIJ**

Indiener: Rudi Nieuwenhoven

Woordvoerder: Rudi Nieuwenhoven

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- De congresresolutie Democratie van Nu voorstellen voor versterken democratie bevat;
- De democratie binnen D66 en onze betrokken houding richting de wereld om ons heen als verbeteronderwerpen zijn geïdentificeerd;

overwegende dat:

- D66 als open politieke vereniging kan verbeteren in open houding, toegankelijkheid, diversiteit van achterban en vertegenwoordigers en actieve interactie met maatschappelijke bewegingen;
- de kwaliteit van de democratie verder ondermijnd wordt door gebrekkige informatievoorziening en 'feitenvrije' politiek;
- juist D66 de parlementaire democratische rechtstaat met verve moet kunnen verdedigen;
- partijen kampen met fluctuerende kiezerssteun, afnemende ledenaantallen, zwakke banden met opkomende maatschappelijke bewegingen;
- politieke partijen essentieel zijn in verbinden van burger en overheid/politiek. Afnemend draagvlak onder politieke partijen, ook dat onder onze democratische rechtsstaat erodeert;
- populistische partijen zichzelf plaatsen als 'vertegenwoordigers van het volk' tegenover de 'van het volk losgezongen' parlementaire democratie, gevestigde partijen, media en maatschappelijke organisaties;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- een bestuurscommissie in te stellen gericht op concrete landelijke en lokale acties die de vereniging opener en breder verbindt met inwoners, samenleving en met maatschappelijke bewegingen;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- hiermee de democratische legitimiteit van onze partij te vergroten m.b.t. zaken als: - het democratisch proces; - politieke processen en dialoog tussen vertegenwoordigers en omgeving, en tussen partijen; - betrekken van mensen om D66 idealen praktisch om te zetten in eigen omgeving, naar gelang interesses, tijdbesteding en vorm van inzet; - interactie met maatschappelijke bewegingen en openstelling van D66-activiteiten en

mogelijk besluitvorming voor niet-leden; - stimuleren dat maatschappelijke bewegingen en niet-leden/potentiële kiezers zich herkennen in onze vertegenwoordigers;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- met concrete voorstellen in 2021 te komen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Sympathieke motie. We verwachten wel van de Bestuurscommissie dat deze zelfstandig uitwerking geeft aan deze motie, uiteraard in overleg met de indieners.

Reactie op advies van indiener:

Wij zijn verheugd met de steun van het Bestuur. Wij kijken er naar uit met de Bestuurscommissie samen te werken. De indieners staan klaar om de commissie met raad en daad bij te staan en zo te bouwen aan creativiteit en breed draagvlak. Wij zouden graag op korte termijn met het verantwoordelijke bestuurslid bespreken hoe we concreet invulling kunnen geven aan de door ons geschetste ontwikkelingen.

AOM112.06

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

toekomstbestendige arrangementen tussen politiek en maatschappelijke organisaties (woningcorporaties, zorginstellingen, onderwijsorganisaties etc.)

Indiener:

thema-afd Ruimte en Mobiliteit

Woordvoerder:

Dick van Ginkel

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

overwegende dat:

- D66 een daarmee een maatschappelijke ordening nastreeft waarin de overheid beschermt tegen de uitwassen van de vrije markt;
- De bestaande arrangementen tussen overheid/politiek en (semi)publieke instellingen uit de periode van vergaande privatisering stammen en in verschillende sectoren door allerlei incidenten soms ook tot verlies van vertrouwen hebben geleid;
- Het verkiezingsprogramma 2021 kiest voor een sterke overheid en een gewaardeerde (semi)publieke sector;
- Maatschappelijke en (semi)publieke organisaties een belangrijke rol spelen in het realiseren van die nieuwe ordening;
- Passende arrangementen en een goede en vertrouwenwekkende samenwerking tussen overheid/politiek en de maatschappelijke organisaties cruciaal is voor het realiseren van de D66 ambities;

roept Het Landelijk Bestuur op:

- Het wetenschappelijk bureau van D66 te vragen een toekomstgerichte sociaalliberale visie te ontwikkelen voor arrangementen en samenwerking tussen overheid/politiek en maatschappelijke (semi)publieke organisaties, waarmee een vertrouwenwekkende samenwerking tussen overheid/politiek en die organisaties kan worden ontwikkeld;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Van Mierlo Stichting is onafhankelijk, met een eigen jaarplan. Er wordt echter wel belang gehecht aan het thema, het doet denken aan de eerdere VMS-publicatie "ordering op orde". De suggestie wordt daarom wel meegegeven vanuit het bestuur.

Congres 112 - Besluitvorming - Moties Congres 112

Reactie op advies van indiener:

De opgaven op het gebied van Wonen en Duurzaamheid zijn groot, en D66 ziet terecht in dat 'de markt' het niet oplost maar ook 'de overheid' het niet alleen kan. Maatschappelijke organisaties - bijvoorbeeld woningcorporaties - zijn onmisbaar.

De motie roept het bestuur op een D66 visie te formuleren over hoe overheid en politiek vanuit vertrouwen kunnen samenwerken met maatschappelijke organisaties, en hoe dat te borgen.

De indieners hebben De Van Mierlo Stichting als suggestie willen aandragen en respecteren haar onafhankelijkheid, en hebben alle vertrouwen in het bestuur om de vraag op te pakken en een eigen aanpak te kiezen.

AOM112.07

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

Het landelijk voorzitterschap: een toegankelijke functie voor ieder lid

Indiener:

Utrecht Afdeling

Woordvoerder:

Tom Kunzler

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- Dat de landelijk voorzitter bij diverse andere partijen een vergoeding ontvangt voor de werkzaamheden;
- Dat de landelijk voorzitter geen vergoeding krijgt voor werkzaamheden;
- Het landelijk voorzitterschap een veeleisende en arbeidsintensieve functie is;

overwegende dat:

- Dat de extra tijd die een voorzitter in de vereniging kan steken, ten bate komt van de gehele vereniging;
- Dat een landelijk voorzitter de keuze moet hebben om minder te kunnen werken ten bate van uitoefening van de functie van landelijk voorzitter, ongeacht de financiële situatie van de kandidaat;
- Dat het redelijk is om het boegbeeld van de landelijke vereniging financieel te compenseren voor de gevraagde inzet;
- De functie van landelijk voorzitter open en toegankelijk moet zijn voor ieder lid;

spreekt uit dat:

- Het landelijk bestuur op om op een zo kort mogelijke termijn, maar ten minste voor het aantreden van een nieuwe landelijk voorzitter, de landelijk voorzitter een maandelijkse onkostenvergoeding biedt van ongeveer 1.500 euro (of een andere vergelijkbare vergoeding die past bij een inzet van twee dagen per week).;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De voorzitter wordt, net als andere LB-leden, niet betaald. Als we wel de voorzitter zouden betalen, krijg je een ongelijke verdeling met andere (landelijke) bestuurders en andere voorzitters in het land. Daarnaast zou het uitvoeren van deze motie toch een aardige hoeveelheid geld kosten, waar we ook veel andere dingen mee kunnen doen.

Al deze overwegingen zijn ook meegenomen in het governancetraject dat in 2019 onder het Landelijk Bestuur is uitgevoerd. Tot nu toe is in deze afweging nog steeds de keuze gemaakt om de voorzittersfunctie onbetaald te houden.

Reactie op advies van indiener:

D66 staat voor gelijke kansen, dan zou dit ook moeten gelden voor het boegbeeld van onze politieke vereniging. Het gaat om de drukste onbezoldigde functie binnen onze vereniging en dit maakt het landelijk voorzitterschap een functie die moeilijker te combineren is met andere (betaalde) werkzaamheden. Om de functie voor ieder lid, ongeacht financiële situatie, toegankelijk te maken is een optionele vergoeding een randvoorwaarde.

In een ideale wereld zouden we meerdere bestuurders een optionele vergoeding bieden. Deze financiële middelen zijn er niet, maar dat is geen reden af te zien van een optionele vergoeding voor de landelijk voorzitter.

AOM112.08

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Democratiseer de campagne!**

Indiener: Daniel Boomsma

Woordvoerder: Daniel Boomsma

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- dit campagnekernteam en haar coördinator belangrijke beslissingen nemen over de kernboodschap in aanloop naar de verkiezingen en daarmee ook de inhoudelijke inzet van de partij bepaalt;
- het campagnekernteam over ruime financiële middelen uit de partijkas beschikt om die boodschap vorm te geven;
- het landelijk bestuur een campagnekernteam en coördinator (campagneleider) aanstelt;

overwegende dat:

- dit het draagvlak voor inhoud en toon ten goede komt en de betrokkenheid van leden bij de verkiezingscampagne vergroot;
- elke verkiezingscampagne weer een andere kernboodschap heeft waar bepaalde accenten of politieke prioriteiten uit spreken;
- het beperken van die inspraak tot inhoudelijke prioriteiten ervoor zorgt dat het campagnekernteam de vrijheid behoudt om strategie, timing en tactiek te bepalen, en wendbaar kan blijven als de politieke actualiteit daarom vraagt;
- het campagnekernteam en de campagneleider nu beslissingen nemen over die kernboodschap waarop leden vooraf geen of weinig invloed hebben;
- het congres als hoogste orgaan van de partij inspraak zou moeten kunnen hebben op de grote lijnen van de kernboodschap voor de verkiezingscampagne;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- na de betreffende verkiezingen een verantwoordingsmoment van de campagneleider op de algemene ledenvergadering te organiseren;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- via een Algemene Ledenvergadering een (digitale) procedure in te richten voor leden om inspraak mogelijk te maken op de prioritaire thema's voor die betreffende verkiezingen;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- voorafgaand aan landelijke verkiezingscampagnes aan leden kenbaar te maken welke thema's inzet van de campagne worden voor die betreffende verkiezingen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

We hebben nu een integraal proces van inhoud (met het verkiezingsprogramma) en campagne. Er wordt veel samengewerkt tussen beide afdelingen, al tijdens de totstandkoming van het verkiezingsprogramma. De democratische procedure is ruim geborgd in de inhoud van het verkiezingsprogramma. Dat is ook de inhoudelijke basis voor elke verkiezingscampagne. Het lijkt ons daarom onnodig om daarna opnieuw de discussie aan te gaan over de belangrijkste thema's.

Reactie op advies van indiener:

Deze motie gaat uit van de wens tot meer betrokkenheid en het delen van kennis van leden. Ook de huidige campagne bewijst dat de inhoudelijke basis voor een verkiezingscampagne niet altijd het verkiezingsprogramma is. Beslissingen over welke ideeën, of welke persoon/personen, centraal moeten staan worden nu in kleine kring bepaald. Leden zouden op z'n minst adviserend richting moeten kunnen geven aan welke thema's D66 in ieder geval niet mag laten liggen. Het campagneteam heeft dan verder alle ruimte om in de razendsnelle dynamiek van een verkiezingsstrijd zélf creatieve en slimme plannen te maken of bij te sturen.

AOM112.09

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

Democratiseer de totstandkoming van de kandidatenlijst

Indiener:

Daniel Boomsma

Woordvoerder:

Daniel Boomsma

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- het huishoudelijk reglement stelt dat er een landelijke lijstadvies wordt opgesteld door een lijstadviescommissie bestaande uit de voorzitter van het Landelijk Bestuur, de lijsttrekker van de aankomende verkiezingen, één of meer externe adviseurs en een of meerdere leden van de Talentencommissie;;

overwegende dat:

- D66 interne partijdemocratie hoog in het vaandel draagt;
- de totstandkoming van het landelijk lijstadvies geen transparant proces is, bijvoorbeeld omdat niet duidelijk is hoe de benoeming van de externe adviseurs tot stand komt;
- een democratische partij leden op neutrale en voor alle kandidaten eerlijke manier laat bepalen wie op verkiesbare plekken van de verkiezingslijst komen voor vertegenwoordigende functies in onze democratie;
- een landelijk lijstadvies niet neutraal is, omdat het een kleine groep partijleden het recht geeft op een first opinion en beslissende invloed op welke kandidaat Tweede Kamerleden een verkiesbare plek op de lijst krijgen;
- een lijstadvies er voor zorgt dat een positieve waardering van de lijstadviescommissie in eerste instantie belangrijker is dan een inhoudelijke interne campagne onder leden met een eerlijke kans voor alle kandidaten;
- gewone leden daarmee slechts het recht op een second opinion hebben, waarbij het stelsysteem grote wijzigingen van de lijstvolgorde moeilijk maakt;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- een wijzigingsvoorstel te doen voor de procedure en verwijzingen daarnaar in de artikelen 6.8 en 6.13 van het huishoudelijk reglement, waarin de lijstadviescommissie is geschrapt en is vervangen voor een gerandomiseerde procedure waarin leden direct een kandidatenlijst vaststellen;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- het wijzigingsvoorstel voor te leggen aan de volgende algemene ledenvergadering;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- ondersteuning te bieden aan alle kandidaten voor verkiezingslijsten door hen aan leden op een representatieve wijze voor te stellen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De LAC procedures zijn op alle niveaus van de partij zorgvuldig vastgelegd. Die procedures worden na elke verkiezing geëvalueerd en bijgewerkt, waardoor deze steeds beter worden. Wij zullen ook na de komende Tweede Kamerverkiezingen het stelsysteem evalueren en aanpassen waar nodig, maar voelen er niets voor om dit systeem volledig van de tafel te schuiven. De waarde van de LAC is groot, al is het maar dat alle leden niet honderden cv's hoeven door te spitten om zelf een keuze te maken voor (de volgorde van) kandidaten. Bovendien is het gezien de wetgeving en onze eigen visie op privacy bijna onmogelijk die in een dergelijke werkwijze te garanderen.

Reactie op advies van indiener:

Deze motie vraagt in de kern om een groter vertrouwen in de leden en gelijke kansen. In hun vermogen te komen tot een ervaren, kundige en diverse kandidatenlijst. De suggestie dat leden in een procedure zonder LAC honderden cv's zouden moeten doorspitten is gek, want dat doet in de huidige procedure ook niemand. Het privacy-argument komt daarmee erg gezocht over. Bovendien zou in een vernieuwde democratische procedure een selectiecommissie bijvoorbeeld 66 kandidaten kunnen selecteren, waarna de leden onbevooroordeeld bepalen op welke plek zij uiteindelijk op de lijst komen te staan. Zo voorkom je oneerlijke afwijzingen en ontstaat een gelijk spelveld.

AOM112.10

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Betrek mensen met een handicap voortaan bij ontwikkelen verkiezingsprogramma's

Indiener:

Wouter Bolier

Woordvoerder:

Wouter Bolier

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- dat bij het opstellen van het concept verkiezingsprogramma geen mensen met een handicap betrokken zijn geweest;
- dat D66-fracties in de Tweede Kamer en de Eerste Kamer in 2016 voor ratificatie van het VN-Verdrag voor rechten van personen met een handicap stemden (kortweg: VN-verdrag Handicap);
- dat het VN-verdrag Handicap niet wordt genoemd in het concept verkiezingsprogramma 2021-2025;
- dat in het concept verkiezingsprogramma gelijke kansen en kansengelijkheid nadrukkelijk worden genoemd;

overwegende dat:

- dat D66 gelijkwaardigheid en kansengelijkheid van mensen hoog in het vaandel heeft staan;
- dat het VN-verdrag Handicap voorschrijft mensen met een handicap te betrekken bij het ontwikkelen van beleid;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- om mensen met een handicap en hun representatieve organisaties voortaan structureel te betrekken bij het ontwikkelen van verkiezingsprogramma's;

spreekt uit dat:

- het Landelijk Bestuur tevens onderzoekt hoe een structurele representatie van partijgenoten en mensen met een handicap in de Permanente Programmacommissie kan worden georganiseerd en gewaarborgd;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

We steunen de gedachte dat mensen met een beperking meer aandacht verdienen vanuit het perspectief van kansengelijkheid en dat dit perspectief (nog) meer wordt betrokken in de verkiezingsprogramma's, overigens vanuit het bredere perspectief van inclusiviteit. We onderzoeken hoe deze motie uitgevoerd kan worden op een manier die recht doet aan de wijze waarop de verkiezingsprogrammacommissie haar werk doet.

Reactie op advies van indiener:

Ik bedank het Landelijk Bestuur voor de steun voor mijn motie. En ik help graag mee om te onderzoeken hoe deze motie met partijgenoten en de verkiezingsprogrammacommissie samen kan worden uitgevoerd vanuit het bredere perspectief van inclusiviteit.

AOM112.11   Algemeen Organisatorische Motie   **Pre-advies: Overnemen**

Titel motie: **Diversiteit en inclusie...begin bij jezelf.**

Indiener: thema-afd Samenleven, Migratie en Asiel

Woordvoerder: Anouschka Biekman

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- D66 gelooft in de kracht van diversiteit;;
- D66 in haar verkiezingsprogramma aangeeft dat “voor de Grondwet iedereen gelijk is, maar dat het pas waarheid wordt als we ernaar leven en gelijke kansen met en voor elkaar organiseren”;
- de voltallige Tweede Kamerfractie op 18 november 2019 voor de motie Kuzu over het integraal overnemen van de SER-aanbevelingen uit het advies “Diversiteit in de Top: Tijd voor versnelling” heeft gestemd;
- uit het SER-advies “Diversiteit in de Top: Tijd voor versnelling” blijkt dat er nog onvoldoende aandacht is voor culturele diversiteit binnen organisaties;

overwegende dat:

- D66 in haar verkiezingsprogramma aangeeft de strijd voor gelijkwaardigheid in een hoger tempo op wilt pakken en concreter gaat bestrijden;
- de aanbevelingen uit het SER advies “Diversiteit in de Top: Tijd voor versnelling” ook waardevol zijn voor politieke partijen;
- de afgelopen jaren binnen de partij veel aandacht is geweest voor genderdiversiteit en de aanpak van gelijkheid voor LHBTI+ personen met positieve uitkomsten;
- de tragische dood van George Floyd de noodzaak en urgentie met betrekking tot aandacht voor culturele diversiteit en het bestrijden van racisme en discriminatie mondiaal heeft bevestigd;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- culturele diversiteit binnen de partij met in achtneming van de privacy wetgeving inzichtelijk te maken;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- te onderzoeken of de 'Barometer culturele diversiteit' hierbij een hulpmiddel is;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- zich nog nadrukkelijker in te spannen voor culturele diversiteit in alle lagen van de partij;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: Het dictum sluit aan bij ons huidige streven en we vinden het interessant om te onderzoeken of de genoemde Barometer hierbij van toepassing kan zijn.

AOM112.12

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

Verbeteren van het VerkiezingsProgramma en het participatieproces waarmee dit tot stand komt

Indiener:

Mario van den Eijnde

Woordvoerder:

Mario van den Eijnde

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- Het amenderen van de inhoud dusdanige vormen heeft aangenomen dat van de leden niet verwacht mag worden hier voldoende in te kunnen participeren;
- Het proces waarmee het VerkiezingsProgramma wordt samengesteld niet efficiënt of effectief is;
- Het VP geen kader biedt aan de lijsttrekker bij coalitieonderhandelingen omdat de zwaarte van de stellingen niet door de leden zijn gewogen;
- Het VP niet duidelijk maakt wat het draagvlak is per stelling waardoor de inschatting op een succesvolle campagne niet gegeven kan worden;
- Het VP niet permanent wordt ontwikkeld waardoor meerdere mogelijke afstem- en ontwikkelmomenten ongebruikt blijven;
- Het VP onvoldoende houvast biedt om de stellingen te promoten of verdedigen door het ontbreken van onder andere motivaties en onderbouwing;

overwegende dat:

- De totstandkoming van het VP belangrijk is voor de participatiebeleving van de leden;
- Een meer permanente ontwikkeling van het VP de mogelijkheid biedt om het ontwikkelen van onderdelen in de tijd te spreiden;
- Het VP een belangrijk instrument is voor zowel de campagne als voor de leden;
- Het VP niet los gezien mag worden van meerjarenvisies opgesteld door Tweede Kamerleden of Thema Afdelingen;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- De kwaliteit van het VP in het proces te borgen op motivatie, draagvlak en zwaarte van de stellingen;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- De leden de mogelijkheid te geven om eenvoudiger, effectiever en permanent te participeren in de totstandkoming van het VP 2025;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- Het proces waarmee het VP 2025 ontwikkeld en samengesteld gaat worden drastisch te verbeteren t.o.v. het bestaande proces;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- Hiervoor een commissie in het leven te roepen die het nieuwe proces gaat schrijven, voorlegt aan de leden en gaat implementeren per eind 2021;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het Landelijk Bestuur heeft het volste vertrouwen in de werkwijze van de permanente programmacommissie en ziet geen reden om een extra commissie in te richten noch het proces te wijzigen. Uiteraard evalueren wij altijd het proces en nemen wij deze evaluatie mee voor de toekomst.

Reactie op advies van indiener:

Een commissie bestaande uit een mix van PPC leden, Tweede Kamerleden, leden uit Thema Afdelingen en individuele indieners is voor een goede evaluatie belangrijk. Een evaluatie zonder je klanten is geen evaluatie. Anders loop je het gevaar dat “wij van wc eend” toch de “wc eend” blijven adviseren.

Voor een idee en open discussie hoe het ook zou kunnen verwijst indiener graag naar

<https://www.vptoolkit.com/s/?p=XhaQ193>

Deze motie is geen motie tegen de werkwijze van de permanente programmacommissie maar een motie voor vernieuwing van het proces. Een tijdelijke uitbreiding van de PPC zou ook kunnen. Zolang we maar open staan voor vernieuwing.

AOM112.13

Algemeen Organisatorische Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Digitale toegankelijkheid van D66 partijbijeenkomsten als nieuwe normaal

Indiener:

Martijn van Aartrijk

Woordvoerder:

Martijn van Aartrijk

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- Vóór maart 2020 de meeste partijbijeenkomsten van D66 niet digitaal bijgewoond konden worden;

overwegende dat:

- de ervaring met digitale partijbijeenkomsten tijdens COVID heeft laten zien dat de partij, haar afdelingen, en commissies uitstekend in staat zijn om digitale deelname aan bijeenkomsten te faciliteren;
- de mogelijkheid tot digitale deelname aan D66 bijeenkomsten deze toegankelijk maakt voor leden die niet fysiek aanwezig kunnen zijn vanwege locatie, beperkte mobiliteit, reistijd of transportkosten;;
- een lagere drempel voor deelname aan D66 bijeenkomsten geografische en socio-economische diversiteit onder deelnemers kan vergroten;;

verzoekt Het Landelijk Bestuur:

- Bij alle partijbijeenkomsten, waar dit redelijkerwijs mogelijk is, de mogelijkheid tot digitale deelname blijvend aan te bieden, ook nadat de restricties vanwege COVID worden opgeheven;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het Landelijk bestuur wil dit graag in uitvoering brengen, maar merkt op dat er ook kosten en personeel komt kijken bij het garanderen van deze voorziening. Wij geven graag gehoor aan deze oproep, mits de kosten en baten in balans blijven.

PM112.01

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Mogelijkheid tot bloeddonatie gelijk**

Indiener: Bruce Siemens

Woordvoerder: Bruce Siemens

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- De mogelijkheid tot bloeddonatie niet voor iedereen gelijk is. Voorbeeld: een man die seks heeft gehad met een andere man, mag 4 maanden geen bloed doneren, ongeacht of je het veilig doet;
- Dit vraagstuk vanwege de corona-pandemie meer dan actueel is, gezien de teruglopende aantal bloeddonaties tijdens de corona-pandemie;
- Mannen die wisselende seksuele contacten hebben met vrouwen, hoeven geen 4 maanden te wachten om bloed te doneren (indien zij geen ander punt op de checklist (<https://www.sanquin.nl/bloed-doneren/mag-ik-bloed-geven>) kunnen aankruisen). Ongeacht het risico welke zij daarmee lopen;
- Vrouwen met wisselende seksuele contacten hebben met mannen (die geen seks hebben met andere mannen) en vrouwen, mogen ook bloed doneren (indien zij geen ander punt op de checklist van Sanquin kunnen aankruisen). Ongeacht het risico welke zij daarmee lopen;

overwegende dat:

- Dat het termijn voor bloeddonatie van 12 maanden al gezakt is naar 4 maanden en daarmee op zich al een winst behaald is, maar nog niet gelijk getrokken is en daarmee nog steeds sprake van discriminatie op basis van geaardheid;
- Er momenteel een proef bij de GGD loopt waarin mannen (en werkenden in de seksindustrie) gebruik kunnen maken van de PrEP-pil om zo de kans op een HIV-/aidsbesmetting te verkleinen/uit te bannen. De gebruikers worden periodiek (zo'n 4 keer per jaar) door de GGD getest op SOA's, HIV/AIDS en andere waarden;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- Zich hard te maken voor een onderzoek door het Ministerie van Volksgezondheid met als doel het afschaffen al dan niet verkorten van de wachttijd om bloed te kunnen doneren voor mannen die seks hebben gehad met mannen, indien zij regelmatig gecheckt worden bij de GGD vanwege hun deelname aan de proef met PrEP;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

De motie verzoekt om een onderzoek door het Ministerie van Volksgezondheid met als doel het afschaffen al dan niet verkorten van de wachttijd om bloed te kunnen doneren voor mannen die seks hebben gehad met mannen. In 2019 heeft D66 als mede ondertekenaar van de motie-Ellemeet op een dergelijk onderzoek verzocht, met de volgende tekst:

“verzoekt de regering, om een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar het effect van het donorselectiebeleid op basis van seksueel risicogedrag op de veiligheid van bloed, en de mogelijkheden om het Nederlandse donorselectiebeleid op basis van doelgroepen te veranderen in een donorselectiebeleid op basis van seksueel risicogedrag zonder dat daarbij de veiligheid van het bloed in het geding komt;
verzoekt de regering tevens, een tijdpad op te stellen met betrekking tot dit onderzoek, en de Kamer daarover te informeren, alsmede over de onderzoeksopzet voordat het onderzoek van start gaat”

Dit onderzoek wordt momenteel uitgevoerd, zowel naar het donorschap van bloed als van bloedplasma. Dit laatste heeft in het kader van het onderzoek naar Covid-19 een nieuwe relevantie gekregen. Ons Kamerlid Vera Bergkamp heeft recentelijk nog gevraagd naar de voortgang op dit onderzoek, middels Schriftelijke vragen en tijdens het WGO Emancipatie. Minister Van Engelshoven heeft laten weten dat we de resultaten van dit onderzoek spoedig tegemoet kunnen zien.

Reactie op advies van indiener:

Ik ben blij met het advies. Motie en onderzoek gaan over bepaling mogelijkheid tot doneren o.b.v. risicogedrag, echter zie ik nergens terug dat dit ook op hetero's slaat. Gebruikers van PrEP met wisselende contacten worden sowieso buiten het onderzoek gelaten, terwijl zij juist het veiligste bloed hebben (4x per jaar getest en slikken PrEP ter voorkoming van HIV-/Aidsbesmetting).

Stem voor de motie!

Tweede Kamerfractie: Laat aub het onderzoek uitbreiden of verzoek een nieuw onderzoek zodat PrEP-gebruikers, die met preventief slikken van PrEP laten zien veel om de gezondheid van henzelf en anderen te geven, ook kunnen doneren!

PM112.02

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **Nabestaanden niet nog verder slachtofferen**

Indiener: Arnhem

Woordvoerder: Karlijn Steenvoort-Verwijmeren

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- dat er nog steeds mensen zijn die niet financieel onafhankelijk zijn en bij het wegvallen van een partner financieel in de problemen kunnen raken;
- eerdere versoeringen de vereisten al drastisch hebben verhoogd;
- eerdere versoeringen zowel het aantal rechthebbenden, als de hoogte, als de duur al drastisch hebben verlaagd;
- Kabinet Rutte-3 dit jaar de algemene nabestaanden wet (Anw) nog verder wil versoeren;

overwegende dat:

- bij het wegvallen van het Anw mensen in ziektewet of bijstand terecht kunnen komen, waardoor er dus niet bezuinigd wordt, maar wordt geschoven met geld en de kosten op het bordje van de gemeente komen;
- de ondersteuning van ouderen en nabestaanden in AOW en Anw het fundament zijn van een samenleving die de medemens met respect en mededogen tegemoet treedt;
- een Anw-hiaatverzekering tegen inkomensverlies mogelijk is (gelijk een aanvullend pensioen bij de AOW), maar dat dit aanvullend moet zijn op een sociale basis;
- het aanpassen van lasten – zoals kleiner gaan wonen – sowieso tijd kost en niet altijd mogelijk is;
- het nabestaandenpensioen nu al vaak onvoldoende is om de plotselinge teruggang in inkomen op te vangen, laat staan dat het extra bijkomende kosten (bijvoorbeeld extra kinderopvang) dekt;
- het verlies van een partner niet alleen vanuit een kil economisch oogpunt bekeken mag worden, maar ook vanuit een sociaal oogpunt;
- mensen die hun partner verloren hebben ondersteund mogen worden hun eigen kracht te hervinden;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- een rechtvaardige en ruimharige nabestaandenwet te behouden;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- voorstellen die landelijke kosten direct of indirect op gemeenten afwentelen voortaan te blokkeren;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: De Tweede Kamerfractie is niet voornemens om de Algemene Nabestaandenwet te wijzigen. De fractie onderstreept het belang van een rechtvaardige nabestaandenwet en geeft deze motie een positief advies.

PM112.03

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Maak lokale verkiezingen écht lokaal**

Indiener: Daniel Boomsma

Woordvoerder: Daniel Boomsma

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- gemeenteraadsverkiezingen in Nederland allemaal gelijktijdig plaatshebben waardoor ze meestal worden gedomineerd door landelijke partijverhoudingen;
- landelijke partijen zich bijgevolg ook nadrukkelijk mengen in de lokale verkiezingsstrijd;

overwegende dat:

- daarmee het profiel van de lokale politiek en de zichtbaarheid en afrekenbaarheid van lokale politici toeneemt;
- de lokale politiek kan worden bevrijd van landelijke dominantie door het openen van de mogelijkheid van tussentijdse raadsverkiezingen door deze bijvoorbeeld te koppelen aan gebeurtenissen in de lokale politiek, zoals het opstappen van een college van B&W of als het lokale bestuur anderszins vastloopt;
- er desondanks nog geen beweging in is gekomen;;
- het daarvoor noodzakelijk is dat lokale verkiezingen geen nationale aangelegenheid zijn maar een zelfstandige democratische betekenis krijgen;
- het kabinet hier al onderzoek naar heeft gedaan en D66 zich er in de Tweede Kamer vorig jaar middels een mede-ingediende motie voorstander van heeft getoond;
- lokale verkiezingen recht moeten doen aan de plek waar ze worden gehouden, en lokale politieke items en politici die daar verantwoordelijkheid voor dragen dus centraal moeten staan;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- een voorstel tot een initiatiefwet voor grondwetswijziging voor te bereiden dat tussentijdse raadsverkiezingen mogelijk maakt;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Tussentijdse raadsontbinding kan een interventie zijn die in uiterste gevallen bijdraagt aan herstel van de bestuurlijke verhoudingen. Daarom heeft de D66 Tweede Kamerfractie de motie Middendorp c.s. mede ondertekend, die de regering verzoekt met een voorstel tot een grondwetswijziging te komen dat tussentijdse verkiezingen in gemeenteraden mogelijk maakt. En daarom ontraden we overigens het amendement op het conceptverkiezingsprogramma dat zich hiertegen keert. Maar hoewel we voor tussentijdse raadsverkiezingen zijn, moeten we ook de voorliggende motie ontraden. De bal ligt op dit thema namelijk nu eerst bij de regering. De motie Middendorp c.s. heeft inmiddels geleid tot een notitie van minister Ollongren van juli jl. over de verschillende varianten voor tussentijdse raadsontbinding. Op basis daarvan kan in een debat in de Kamer worden bepaald welke variant het meest passend is, waarna een Grondwetswijziging kan worden voorgesteld. Dat is aan de regering, conform de motie, en niet aan de Tweede Kamerfractie. Het kost enorm veel tijd om een initiatiefwet te maken en te verdedigen. Mocht de regering dit niet oppakken, dan is initiatiefwetgeving een uiterste optie, maar dat ligt nu niet voor de hand. Daarom ontraden we deze motie. Nogmaals, niet omdat we tegen de inhoud zijn, maar wel omdat een initiatiefwet nu niet voor de hand ligt.

Reactie op advies van indiener:

De constatering dat de bal nu eerst bij de regering ligt is begrijpelijk maar ook erg passief. De regering is er al een hele tijd mee bezig, dat is ook de reden voor deze motie. Tijd voor een vlucht naar voren. De kabinetsperiode zit er bijna op. Het is niet voor de hand liggend dat het zal komen tot een initiatiefwetsvoorstel. Zeker niet in de demissionaire periode. Die dynamiek zien we in de geschiedenis vaker bij voorstellen rond democratische vernieuwing: van uitstel komt afstel. Dat een wetsvoorstel veel tijd kan kosten klopt. Wetten maken kost inderdaad tijd.

PM112.04

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Toekomstige minimum CO2-prijzen

Indiener:

Sijmen Duineveld

Woordvoerder:

Sijmen Duineveld

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- De energietransitie een complex vraagstuk is, dat in grote mate door de markt gestroomlijnd kan worden;

overwegende dat:

- Toekomstige minimumprijzen voor CO2 een krachtige prikkel vormen voor burgers en bedrijven om hun CO2-voetafdruk te verkleinen en de ontwikkeling van CO2-besparende technologie te stimuleren;

roept De delegatie in het Europees Parlement op:

- aan te dringen op onderzoek dat uitrekent welke minimum CO2-prijzen nodig zijn om de gewenste reductie van de CO2-uitstoot te behalen;

roept De delegatie in het Europees Parlement op:

- toekomstige minimumprijzen voor CO2 (zonder uitzondering) op te nemen als onderdeel van de Green Deal, waarbij de toekomstige prijs van CO2 dusdanig hoog wordt vastgesteld dat de doelstelling van 60% CO2-reductie in 2030 behaald wordt en 95% CO2-reductie in 2050;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

Het is tijd voor een stevige ETS prijs en het is goed dat er – net zoals we in Nederland doen, met een minimum CO2 prijs voor elektriciteitssector – richting en investeringsduidelijkheid wordt gegeven aan de ETS sectoren over de CO2 prijs. Tegelijkertijd is het ETS een marktmechanisme, waarbij je ook wil dat het meegaat met de economische fluctuatie en meedeint op economische golven. Daarom lezen we de motie zo, dat het marktmechanisme erachter niet opgeheven mag worden. Zodat bij economisch moeilijke tijden de ETS prijs wat lager kan zijn en de industrie kan doorproduceren, maar ook dat er bij economische goede tijden een nog stevigere prijs op vervuiling komt.

Reactie op advies van indiener:

De Green Deal zoals die er nu ligt gaat niet ver genoeg: het voorziet met name in subsidies en een CO2 belasting op energie-intensieve sectoren. Voor een effectief klimaatbeleid is het echter van cruciaal belang om alle vormen van CO2-uitstoot te belasten, dus ook bij burgers. Minimumprijzen voor CO2 (zonder uitzonderingen) dienen om die reden een integraal onderdeel te zijn van de Green Deal.

PM112.05

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie: **differentiatie van landingsrechten naar afstand**

Indiener: De Ronde Venen

Woordvoerder: Gert Jochems

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- D66 vliegverkeer op korte (<700km) afstanden wil terugdringen ten gunste van treinverbindingen;
- nog niet alle, daartoe benodigde, treintrajecten op concurrerende wijze beschikbaar zijn;
- veelal wordt verwezen naar Europese regelgeving welke naar vliegafstand gedifferentieerd uitgeven van landingsrechten niet mogelijk zou maken;

overwegende dat:

- beperking van vliegverkeer op korte afstand niet slechts aan één luchtvaartonderneming kan worden opgelegd zonder diens concurrentiepositie te beperken;
- de landingsrechten worden uitgegeven door slotcoördinator, Stichting Airport Coordination Netherlands;
- de Minister van Infrastructuur en Waterstaat goedkeuring geeft aan het totaal aantal uit te geven landingsrechten;
- de ontwikkeling en beschikbaarheid van adequate treinverbindingen belemmerd wordt door een groot aanbod korte-afstandsvluchten op datzelfde traject;
- dit erin resulteert dat een opgelegde beperking aan één maatschappij er niet toe leidt dat het aantal korte afstand vluchten afneemt;
- door één maatschappij niet gebruikte landingsrechten nu ter beschikking komt aan andere luchtvaartmaatschappijen;
- een daadwerkelijke beperking van het aantal korte afstandsvluchten slechts bereikt kan worden door beperking van het totaal beschikbare landingsrechten voor korte afstandsvluchten;
- het in stand houden van de beschikbaarheid van korte afstand vluchten (<700km) de ontwikkeling belemmert van efficiënte treinverbindingen naar diezelfde op korte afstand bereikbare locaties;
- het opbouwen van een adequate bereikbaarheid per trein van een aantal belangrijke, op korte afstand bereikbare bestemmingen nog enige jaren kan duren, waardoor de trein voorlopig geen redelijk alternatief is voor deze bestemmingen;
- Schiphol tarieven en voorwaarden voor gebruikers van Schiphol vaststelt;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

Congres 112 - Besluitvorming - Moties Congres 112

- de Minister van I&W te vragen naar de mogelijkheid tot het zodanig differentiëren van landingsrechten opdat het aantal korte afstandsvluchten daadwerkelijk kan worden verminderd;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen
Toelichting: D66 heeft hier al vaker naar gevraagd in de Tweede Kamer. Deze motie is steun voor de gevoerde lijn.

PM112.06

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

Maak provinciale verkiezingen écht provinciaal!

Indiener:

Thomas Vissers

Woordvoerder:

Thomas Vissers

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- De landelijke politiek de Eerste Kamer regelmatig gebruikt als argument om stemmen mee te werven bij de Provinciale Statenverkiezingen.;
- Landelijke partijen zich bijgevolg ook nadrukkelijk mengen in de provinciale verkiezingsstrijd;;
- Provinciale Statenverkiezingen in Nederland allemaal gelijktijdig plaatsvinden;;

overwegende dat:

- daarmee het profiel van de provinciale politiek en de zichtbaarheid van provinciale politici toeneemt;;
- de dominantie van de mediastrijd en landelijk-politieke strijd over de verhoudingen in de Eerste Kamer nu maakt dat veel mensen enkel op basis van dergelijke overwegingen naar de stembus gaan;;
- de provinciale politiek mede bevrijd kan worden van de landelijke dominantie door het openen van de mogelijkheid van tussentijdse PS-verkiezingen, door deze bijvoorbeeld te koppelen aan gebeurtenissen in de provinciale politiek, zoals het vastlopen van het provinciale bestuur.;
- het daarvoor noodzakelijk is dat provinciale verkiezingen geen nationale aangelegenheid zijn maar een zelfstandig democratische betekenis krijgen;;
- Provinciale Statenverkiezingen recht moeten doen aan de plek waar ze worden gehouden, en provinciale politieke items en politici die daar verantwoordelijkheid voor gaan dragen dus centraal moeten staan;;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- een voorstel tot een initiatiefwet voor een grondwetswijziging voor te bereiden dat tussentijdse Provinciale Statenverkiezingen mogelijk maakt en deze niet langer allemaal noodzakelijkerwijs op dezelfde datum laat plaatsvinden;;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Tussentijdse ontbinding van de Provinciale Staten kan een interventie zijn die in uiterste gevallen bijdraagt aan herstel van de bestuurlijke verhoudingen. Tussentijdse provinciale verkiezingen is daarom een interessante optie om in de toekomst te onderzoeken. De indiener vraagt nu specifiek om een initiatiefwet. Wat ons betreft is initiatiefwetgeving echter het laatste, uiterste stadium daarvan. Het maken en verdedigen van een initiatiefwet kost namelijk enorm veel tijd. Daarom ontraden we deze motie, deze komt te vroeg. Daarbij speelt mee dat, anders dan bij tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen, de introductie van tussentijdse provinciale verkiezingen ook landelijke impact zou hebben, namelijk op de Eerste Kamerverkiezingen. Daarvoor ligt op dit moment een grondwetswijziging van minister Ollongren in eerste lezing bij de Tweede Kamer voor, die de verkiezingswijze en samenstelling van de Eerste Kamer wil aanpassen. We wachten liever dit proces af, dan dat we dit doorkruisen met initiatiefwetgeving die de Provinciale Statenverkiezingen op de schop gooit.

Reactie op advies van indiener:

- Het LB benoemt dat een initiatiefwet tijd kost en vroeg komt. Wetten kosten altijd tijd en het gaat erover of we een grondwetswijziging op dit punt in hoofdlijn wenselijk achten. Dit is geen technocratisch gedetailleerd plan, hetgeen waarvoor de fractie tijd kan nemen.
- Het plan hoeft niet te conflicteren met de Eerste Kamerverkiezingen. Die kunnen op een vast punt worden gehouden, echter zal het ene PS-lid op een ander moment in diens termijn stemmen dan de ander. Er verandert dus weinig en de grondwetswijziging van de Minister kan door, maar de voordelen in de motie hebben we wel.

PM112.07

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Mogelijkheid bankrekening voor Nederlanders buiten Nederland**

Indiener: Verenigde Staten

Woordvoerder: Eelco Keij

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- verschillende Nederlandse banken, zoals Rabobank, ABN Amro en Aegon, eenzijdig bankrekeningen aan het opheffen zijn van Nederlanders die buiten de EER wonen;

overwegende dat:

- dit gebeurt in het kader van verscherpte wet- en regelgeving waardoor bepaalde bancaire diensten niet langer buiten de EER aangeboden worden;
- dit probleem hoogstwaarschijnlijk ook Nederlanders in het Verenigd Koninkrijk (VK) zal treffen wanneer het VK de EU verlaten heeft en mogelijk ook de EER verlaat;
- een externe niet-Nederlandse bank extra transferkosten per transactie met zich meebrengt, waardoor in bijzonder Nederlandse gepensioneerden buiten de EER worden getroffen;
- Nederlanders buiten Nederland nog vaak afhankelijk zijn of gebruik willen maken van diensten waarvoor alleen betalingen of incasso's van Nederlandse of EER bankrekeningen mogelijk zijn;
- tot onze grote tevredenheid D66 paal en perk wil stellen aan deze praktijk door in het concept-verkiezingsprogramma te hebben opgenomen: "Nederlanders in het buitenland mogen te allen tijde ten minste één Nederlandse bankrekening openen en behouden;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- deze intentie eveneens in het aankomende regeerakkoord op te nemen voorzover D66 deelneemt aan de volgende regering, of ten minste zo spoedig mogelijk na de verkiezingen met een initiatiefwetsvoorstel hieromtrent te komen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

De Tweede Kamerfractie zal zich, als het in een positie komt waarin het mogelijk is, te allen tijde inspannen om zo veel mogelijk van het verkiezingsprogramma te verwezenlijken in een regeerakkoord. Dat geldt dus ook voor het voorstel “Nederlanders in het buitenland mogen te allen tijde ten minste één Nederlandse bankrekening openen en behouden”. Indien het niet lukt om zaken in het regeerakkoord te krijgen, hetzij omdat niet deelgenomen wordt aan de formatie of om andere redenen, zal de Tweede Kamerfractie kijken naar hoe het verkiezingsprogramma op andere manieren verwezenlijkt kan worden, maar daarvoor zijn verschillende (parlementaire) instrumenten mogelijk. Wij willen de fractie echter de ruimte geven voor een eigen uitwerking, zonder dit vast te pinnen op een initiatiefwet. Laten we nu en straks de fractie de ruimte geven voor een gepaste invulling van deze wens.

PM112.08

Politieke Motie

Pre-advies: Overnemen

Titel motie:

Moria-Deal

Indiener:

Amsterdam Afdeling

Woordvoerder:

Krista Jansen

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- dit kabinet slechts 100 vluchtelingen uit kamp Moria opvangt;

overwegende dat:

- 173 Nederlandse gemeenten zeggen vluchtelingen te willen opnemen;
- de nieuwe partij slogan is: Laat iedereen vrij, maar niemand vallen;
- de situatie op het Griekse eiland Lesbos ingaat tegen de Universele Verklaring van de Mens;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- De Tweede Kamer fractie samen met de partijleider zich tot het uiterste in te spannen om met het kabinet tot het standpunt te komen tot de opvang van 500 alleenstaande vluchtelingenkinderen tot 18 jaar, boven op het huidige vluchtelingen quotum, en voor 1 december 2020;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Overnemen

Toelichting:

De fractie van D66 zet zich al tijden in voor mensen in opvangcentra op de Griekse eilanden. Door deze inzet is er extra geld beschikbaar gekomen, financiert Nederland een aantal goede opvanglocaties op het Griekse vasteland en neemt Nederland 100 mensen over van Griekenland. Ook draagt NL bij aan het opzetten van een goed voogdijsysteem van minderjarige asielzoekers in Griekenland. Hoewel een deel van de Nederlandse samenleving openstaat om meer te doen en D66 dat van harte steunt, is een deel van de samenleving ook erg tegen. In de Haagse politiek is de coalitie ernstig verdeeld en lijkt er geen meerderheid in de Tweede Kamer. De fractie en de politiek leider blijven zich inzetten, maar de kans op succes is vrij beperkt.

PM112.09

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie:

De Kernwaarden van D66

Indiener:

Trevor Holtkamp

Woordvoerder:

Trevor Holtkamp

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- D66 bij uitstek de partij is die zich inzet voor democratisch bestuur en een inclusieve samenleving;
- D66 meermaals heeft uitgesproken dat zij op voorhand andere politieke partijen uitsluit van gesprekken ten behoeve van gezamenlijk land-, provincie- of gemeentebestuur;
- D66 zich meermaals heeft uitgesproken tegen het uitsluiten van bevolkingsgroepen;

overwegende dat:

- het uitsluiten van andere politieke partijen ten behoeve van gezamenlijk land-, provincie- of gemeentebestuur, voor veel mensen gelijk staat aan het uitsluiten van bevolkingsgroepen;
- het uitsluiten van bevolkingsgroepen ondemocratisch is en daarmee in strijd met de kernwaarden van D66;
- het voeren van een inhoudelijk gesprek binnen D66 altijd mogelijk is en dit gedachtegoed ook uitgedragen zou moeten worden richting externe partijen zoals andere politieke partijen;
- uitspraken van politieke partijen waarin zij bevolkingsgroepen uitsluiten of andere kernwaarden van D66 tegenspreken, geen excuses zijn voor D66 voor ondemocratisch handelen of op andere wijzen handelingen uit te voeren die tegen de kernwaarden van D66 zijn;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- na de Tweede Kamerverkiezingen van maart 2021, mocht zij een uitnodiging ontvangen tot een gesprek ten behoeve van landbestuur of zelf in de gelegenheid zijn om deze uitnodigingen te versturen, in gesprek te gaan met andere politieke partijen, ongeacht welke andere politieke partij dit betreft;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- te handelen vanuit de kernwaarden van D66 en de kern van democratie;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- te laten zien dat D66 zich inzet voor democratisch bestuur en een inclusieve samenleving waarbij gelijkwaardigheid voor ieder mens voorop staat, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: De Tweede Kamerfractie ziet geen basis voor samenwerking in een coalitie met de PVV of Forum voor Democratie, partijen die stelselmatig groepen mensen uitsluiten en daarmee rechtstreeks tegen onze kernwaarden ingaan. Tenzij deze partijen zich volstrekt anders opstellen, zien wij geen aanleiding om met deze partijen in gesprek te gaan over coalitievorming.

Reactie op advies van indiener:

D66 is dé partij die inclusie hoog in het vaandel heeft staan. Je uitspreken tegen discriminerende, racistische of xenofobe uitingen van andere partijen is zeer terecht. Echter, met het op voorhand uitsluiten van partijen van deelname aan democratische processen worden óók mensen, namelijk stemmers, uitgesloten. Bepaalde partijen staan voor uitsluiting en polarisatie. Deze motie verplicht niet tot samenwerking met partijen, het dringt enkel aan om in gesprek te gaan. Nederland is niet één partij of één coalitie, we moeten het met zijn allen doen. Laat D66 niet alleen dé partij zijn voor inclusie, maar ook tegen polarisatie in de samenleving.

PM112.10

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Dicht de orgasmekloof**

Indiener: Ingrid Weerts

Woordvoerder: Ingrid Weerts

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- er binnen seksuele voorlichting in het voortgezet onderwijs over het algemeen alleen aandacht is voor seksuele gezondheid en voortplanting;

overwegende dat:

- de stem van het individu altijd de voornaamste rol zou moeten spelen in beslissingen over het eigen lichaam;
- door het verbeteren van voorlichting omtrent het vroegtijdig bespreekbaar maken van een aan-/afwezige kinderwens het aantal kinderen dat in een kansarme situatie wordt geboren kan worden teruggebracht (zie 'Kansrijke Start: de eerste 1000 dagen' van Pharos);
- genot, respect en diversiteit drie cruciale elementen van seks zijn;
- mensen tussen de 18 en de 35 hun seksuele voorlichting met terugwerkende kracht een 5,8 geven volgens NPO Brandpunt;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- aan de minister kenbaar te maken dat binnen deze voorlichting wanneer en hoe wederzijdse instemming plaatsvindt onderwerp van gesprek dient te zijn en de minister op te roepen dit op te nemen in het curriculum van het voortgezet onderwijs;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- aan de minister kenbaar te maken dat binnen seksuele voorlichting een vroegtijdig gesprek tussen partners over een kinderwens genormaliseerd zou moeten worden en dat onderwijs hierover deel uit zou moeten maken van het curriculum;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- de minister op te roepen dat binnen het curriculum van het voortgezet onderwijs aandacht besteed dient te worden aan seksuele diversiteit en daarbij tenminste uitgelegd dient te worden hoe seks tussen mensen van hetzelfde geslacht werkt;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- de minister van OCW met de portefeuille voortgezet onderwijs op te roepen binnen seksuele voorlichting in het voortgezet onderwijs aandacht voor genot bij alle betrokken partijen deel uit zou moeten maken van het curriculum;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden
Toelichting: Het doel van deze motie is lovenswaardig, maar dit is teveel vanuit politiek het curriculum bepalen. Het is te gedetailleerd voorschrijven hoe seksuele voorlichting in de praktijk eruit zou moeten zien. Dat laten we graag aan de professionals, waarbij gelijkwaardigheid het uitgangspunt is.

Reactie op advies van indiener:

Normaliter ben ik voorvechter van maximale vrijheid in het VO-curriculum. Nu niet. Ook mensen die geen penis-in-vaginaseks hebben, hebben recht op degelijke seksuele voorlichting. Je wilt niet dat de veiligheid van LGBT-jongeren afhankelijk is van wat ze op internet vinden. Jongeren moeten leren dat het normaal is om je grenzen aan te geven. De harde waarheid: iemand heeft jarenlang dingen met mij gedaan die ik niet wilde, omdat niemand mij geleerd heeft dat je grenzen aangeven oké is. Ik gun niemand hetzelfde traumatische lot. Dit is geen onnodige beperking. Dit zijn basale mensenrechten en niet meer dan een broodnodig kader.

PM112.11

Politieke Motie

Pre-advies: Ontraden

Titel motie: **Behoorlijk bestuur**

Indiener: Judith Keijmel Den Boer

Woordvoerder: Judith Keijmel Den Boer

Het D66 Congres op zaterdag 28 november 2020 bijeen te Halfweg,

constaterende dat:

- de verhuizing in 2014 is vastgelegd in een bestuursakkoord tussen de provincie Zeeland, de gemeente Vlissingen, het Waterschap Scheldestromen en het Ministerie van Defensie;
- het een ongekend precedent is dat een contract tussen twee overheden van deze omvang en met deze maatschappelijke effecten wordt verbroken wegens veranderde bestuurlijke inzichten bij de Rijksoverheid;
- het Kabinet in 2012 heeft besloten de marinierskazerne naar Vlissingen te verhuizen;
- met het in januari 2020 genomen kabinetsbesluit inhoudende dat de marinierskazerne niet naar Vlissingen komt, de Rijksoverheid contractbreuk pleegt en het gerechtvaardigde vertrouwen in nakoming van de gesloten overeenkomsten schaadt;

overwegende dat:

- de overheid een voorbeeldfunctie dient te hebben in de samenleving en overheden elkaar moeten kunnen vertrouwen in de nakoming van contracten;
- de Rijksoverheid in strijd heeft gehandeld met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur: het zorgvuldigheidsbeginsel, vertrouwensbeginsel en motiveringsbeginsel;
- de wijze waarop dit Kabinet contractbreuk heeft gepleegd het vertrouwen in en het aanzien van de overheid ernstig schaadt en daarmee diepgaand afbreuk doet aan ons democratisch bestel;
- dit nooit meer mag gebeuren, in geen enkele regio;
- Rijk en regio moeten samenwerken om de grote opgaven het hoofd te kunnen bieden;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- een motie in te dienen zodat de Tweede Kamer zich kan uitspreken over het grote belang van regio's en het feit dat regio's volwaardig partner van de Rijksoverheid zijn in de aanpak van de grote opgaven van de toekomst van Nederland;

verzoekt De Tweede Kamerfractie:

- lessen te trekken uit deze gang van zaken, zodat een dergelijk besluitvormingsproces nooit meer kan plaatsvinden;

en gaat over tot de orde van de dag.

Pre-advies: Ontraden

Toelichting:

Er ligt inmiddels een goed compensatiepakket voor Zeeland. Dit is ook in samenspraak met deze provincie tot stand gekomen. De D66 Tweede Kamerfractie heeft al meerdere malen uitgesproken dat het debacle rond de verhuizing van de Kazerne een zeer slechte gang van zaken was, hieruit zijn zeker lessen getrokken. D66 vindt de samenwerking tussen rijk en regio belangrijk, en staat hier ook voor. Dit debat inmiddels afgesloten in de Tweede Kamer en wij zien geen reden om het nogmaals te openen.

Reactie op advies van indiener:

We realiseren ons dat de behandeling van deze kwestie is afgerond en dat er een compensatiepakket voor Zeeland ligt. Niet alleen kun je discussiëren over de vraag hoe goed dit pakket is, maar het is ook niet de kern van deze motie. (De motie die wel ging over de inhoud van het compensatiepakket hebben we wel teruggetrokken.)

De kern van deze motie is de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van de politiek en overheid. Beide zijn geschaad. Het is ons onvoldoende duidelijk welke lessen D66 hieruit heeft getrokken. D66 moet zich in woord en daad blijven inzetten voor het belang van regio's.